

Bizkaia

Arrazola (Atxondo): umie eĭn
Arrieta: famélie iĭén, aŕyĭzemón (?),
**ſepné eukí, *liĭbréu*
Bakio: pártu eukí, *famili eukí
Bermeo: imiekaŕ
Berriz: famélie iĭén, xaʒó, umieĭſen,
*umieukí
Bolibar: umieukí, **famélieukí, *liĭbráu*
Busturia: uméa in, *famílieukí
Dima: famílieukí, **umeaukín, *ſepnéaukí,*
*eŕđíĭitu
Elantxobe: umie in
Elorrio: famílie iĭén
Errigoiti: umieĭſén, umie eukí,
**famélieĭſen, *ſepné eyín*
Etxebarri: umí eukí, *famílie eukí
Etxebarría: famélieĭſén, umieukí
Gamiz-Fika: famílie iĭen, *umía eukí
Getxo: umé in, aŕyĭemon
Gizaburuaga: umieĭn
Ibarruri (Muxika): umieukí
Kortezubi: umieukí, **umieĭn, *famélieukí*
Larrabetzu: umia jaĭo, liĭbré, *famílie eukí
Laukiz: umé in
Leioa: liĭbré in, umé in, *famílie eukí
Lekeitio: umí emon, umí eukí
Lemoa: famílie eukí, liĭbréu
Lemoiz: famílieukí, *ſepné in
Mañaria: famélie iĭen, séĭm bat eĭn,
**umieukí, *liĭbráu*
Mendata: umieĭn
Mungia: famélieukí, famélie iĭén, *liĭbré
Ondarroa: umie éĭn, famélie iĭén
Orozko: liĭbráu, *ſepné in
Otxandio: umie in
Sondika: liĭbráu in
Zaratamo: umiaĭn, paŕtóa etoŕí, liĭbréu,
séĭneukí, *ſepné in
Zeanuri: uméa in
Zeberio: uméa jaĭo, uméu
Zollo (Arrankudiaga): umie aukí,
*famílie aukí
Zornotza: umieĭn

Araba

Aramaio: umie éĭn

Gipuzkoa

Aia: áuŕa ĭn, auŕa ſoŕtú, aŕyĭtara emán
Amezketá: áuŕ isán, áuŕ^{el}isán, famílie isán

Andoain: fam^{el}ĭjá^{el}isán
Araotz (Oñati): umiaĭn
Arrasate: uméa in, famélieukí
Arroa (Zestoa): áuŕaĭsán
Asteasu: fam^{el}ĭjaĭsán, áuŕaĭsán
Ataun: áuŕa xaĭo, *áuŕaĭsén
Azkoitia: umie xaʒó, umie isén
Azpeitia: umie éĭn, *isén
Beasain: famílie isán, áuŕa isán
Beizama: famílieĭsán, *áuŕaĭsén
Bergara: liĭbráu, famélie iĭen, *áuŕa eukí
Deba: áuŕa ĭn, *áuŕaĭsán
Donostia: auŕa in
Eibar: umiaĭn, liĭbráu
Elduain: famílie^{el}isán
Elgoibar: umiaĭn
Errezil: áuŕaĭsén, famílie isén
Ezkio-Itsaso: famílieĭsán, áuŕeĭsán,
uméaĭsán
Getaria: áuŕaĭsán
Hernani: ĭn, umiaĭn, isándu - paŕelĭja,
pámeliĭjaĭsán
Hondarribia: auŕ isándu
Ikaztegieta: famílie isán, úmea isán
Lasarte-Oria: umjaĭn, áuŕ^{el}n
Legazpi: auŕe isán, umea isán
Leintz Gatzaga: umieĭn
Mendaro: áuŕa ĭn, umia éĭn, eukí, áuŕaĭsén
Oiartzun: famílieĭsándu
Oñati: famílie eukí, umiaĭn
Orexa: famílieĭsán
Orio: áuŕa ĭn, famílie isán
Pasaia: áuŕaĭsándu, áuŕaekáŕi, umiaĭn,
umiaĭsándu, famélieĭk (mark.)
Tolosa: áuŕ isán, áuŕeĭsándu
Urretxu: famélieĭsén, isán, famélie iĭen,
áuŕaĭsén
Zegama: famílieĭsán, áuŕeĭsán, uméaĭsán

Nafarroako Foru Komunitatea

Aburregaina / Aburrea Alta: éĭn - áuŕa
Alkotz: áuŕ eĭn, liĭbréu, umiaĭn
Aniz: famílie^{el}sén, liĭbréu
Arbizu: áuŕ isen, liĭbréu
Berute: famílie^{el}san, pámi^{el}li^{el} isán, isándo famílie
Donamaria: áuŕ in, liĭbrát^{el}
Dorrao / Torrano: umia xéddo,
úmja xéddo, **áuŕaĭsén, *eŕđítu*
Erratzu: auŕ in
Etxalar: eĭn, famílieĭsándu
Etxaleku: áuŕ in, liĭbréu

Etxarri (Larraun): áuŕe éldu, áuŕe:n, áuŕen
Eugi: áuŕaĭn, áuŕeĭsén
Ezkurra: isándu, áuŕ isándu (mark.)
Gaintza: famílieĭsán, famílie isán, puſkáto,
bí puſkeĭndá, *eŕđítu
Goizueta: umátu, áuŕ isándu, in
Igoa: áuŕeĭsándo, áuŕe ĭn, umi isándu,
úm^{el} isándo, isándo - úme
Jaurrieta: liĭbrátu
Leitza: áuŕe^{el}sándu, fam^{el}ĭjeĭsándu, isándu -
famílie
Lekaroz: famílieĭsén, umjeĭsén, liĭbréu,
auŕeĭsem
Luzaide / Valcarlos: háuŕa ukán,
háuŕ ukán, éŕđi, *famílie ukán
Mezkiritz: áuŕ isén
Oderitz: áuŕeĭsándo, úmeaĭsándo
Suarbe: liĭbréu, áuŕeĭsendú
Sunbilla: áuŕ im, liĭbrátu
Urdiain: áuŕ in
Zilbeti: áuŕ bat isán
Zugarramurdi: umátu

Lapurdi

Ahetze: auŕ bat isán, ſoŕtú
Arrangoitze: áuŕa eyín
Azkaine: áuŕa isána, auŕá ſoŕtú,
*mundúrat emán
Bardoze: mundu hunta:t ĭn, hauŕ bat
ukhán, háuŕ - bat emán - mündurat
Beskoitze: akúſatú
Donibane Lohizune: áuŕ bat - mundurat
eman, áuŕ - bat isátu, *eŕđítu
Hazparne: auŕ in, auŕ úkan
Hendaia: münd^{at}at emán, *eŕđítu
Itsasu: háuŕa ukán
Makea: háuŕa ukán
Mugerre: hauŕ ukan, amatu
Sara: áuŕa ĭsán, áuŕa ſoŕtú
Senpere: auŕaĭsán
Urketa: ſoŕtu (?), hauŕ bat úkan,
emán - mundúrat
Uztaritze: áuŕa isán, umatú

Nafarroa Beherea

Aldude: áuŕa úkan, **famílie^{el}da*
Arboti: hauŕ eĕŕa ſoŕt^{el}y, ukhan - háuŕno at,
háuŕa ukhan, háuŕ bat in
Armendaritze: ſoŕtu, **famílie^{el}atu, *háuŕ^{el}ukán*
Arnegi: háuŕ ukán, áuŕa in, *amátu
Arrueta: háuŕ - in, úkhan, *háuŕa ukan

Baigorri: hauŕ ukhan, amatu
Bastida: hauŕ - bat ukhán, háuŕa ukhan
Behorlegi: háuŕ^{el}ukán, háuŕ in, m^{el}ndúrat eman
Bidarra: háuŕa isán, eŕđi (?)
Ezterenzubi: háuŕa ſoŕtu, hauŕ bat
mundúrat eman, háuŕ ukhán
Gamarte: háuŕ ukan
Garrüze: háuŕ^{el}ukán
Irisarri: háuŕ ukán
Izturitze: háuŕ bat isán, háuŕ bat ukhán
Jutsi: háuŕa ukhan, háuŕa isán
Landibarre: háuŕ - bat ſoŕtú, **münd^{el}rat emán*
Larzabale: hauŕ ukhan
Uharte Garazi: háuŕ ukán

Zuberoa

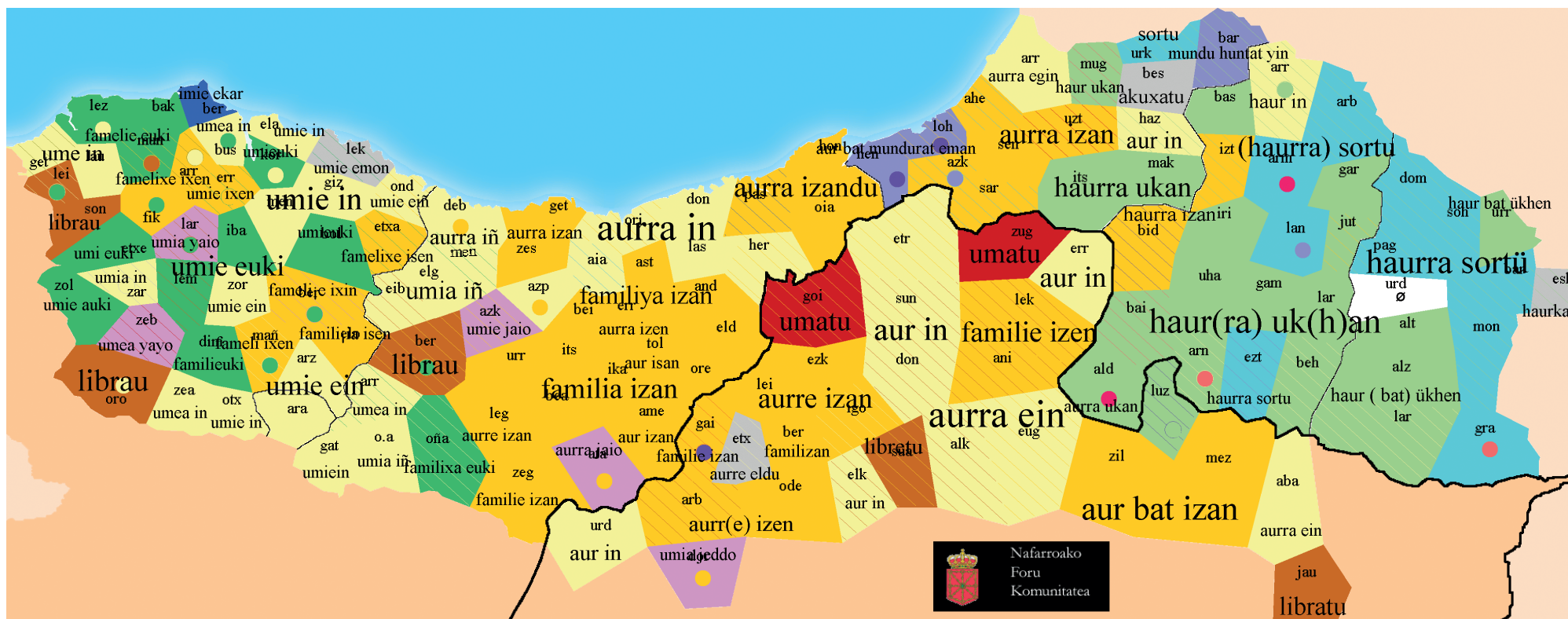
Altzai: hauŕ bat ykhén
Altzürükü: hauŕ bat - ykhen
Barkoxe: hauŕ bat ſoŕty, hauŕ ykhen
Domintxaine: háuŕ eĕŕa ſoŕthy, háuŕ ukhán
Eskiula: háuŕkaty, háuŕ ykhen
Larraine: hauŕykhén, hauŕ eyítia (mark.),
ſoŕthy
Montori: ſoŕthy, ykhen
Pagola: ſoŕthy - hauŕ bat, ykhen - hauŕ bat
Santa Grazi: háuŕa ſoŕty, *amátu
Sohüta: ſoŕthy, háuŕa ykhen
Urdiñarbe: [ez da galdetu]
Ürristöi: hauŕ bat ykhen

Mapan sartzen ez diren erantzunak:

Aia (G): aŕyĭtara emán
Arboti (N): háuŕ bat in
Armendaritze (N): **háuŕ^{el}ukán*
Arrieta (B): *liĭbréu
Behorlegi (N): m^{el}ndúrat eman
Bolibar (B): *liĭbráu
Dima (B): *eŕđíĭitu
Dorrao / Torrano (N): *eŕđítu
Errigoiti (B): *ſepné eyín
Ezterenzubi (N): háuŕ ukhán
Goizueta (N): in
Larraine (Z): ſoŕthy
Mañaria (B): *liĭbráu
Mendaro (G): áuŕaĭsén
Pasaia (G): umiaĭn, famélieĭk (mark.)
Urketa (L): emán - mundúrat
Zaratamo (B): liĭbréu

2288. Mapa: dar a luz / mettre au monde / give birth (to)

GALDERA: 65090 ALEA: V, 1333

	haurra / umea / seina egin
	haurra / umea / familia izan
	haurra / familia ukan
	umea / seina / familia euki
	haurra sortu
	haurra / umea jaio
	haur bat mundurat eman
	aurra / umea ekarri
	libratu
	amatu
	umatu
	erdi(bi)tu
	argitara eman
	puskato
	familiatu
	bestelakoak

- Amak bere barnean ernaldutako umea kanporatzeari nola esaten zaion galdetu da.

- Herri batzuetan animalien kasuari ere egin zaio erreferentzia, baina ez da erantzutzat hartu. Horietako zenbait 24300 'preñar (la vaca) / prégnante (vache)' galderan ere jaso dira.

- Haurra izan ondorengo ohituren berri jaso da. Anizen eta Lekarozen, adibidez, lehenengo haurra izandako emakumea berrogei egunetan etxeko teilapetik ez zela atera behar izaten jaso da; ezinbestean atera behar bazen, ordea, teila bat hartu eta buruan jarrita atera behar izaten zela.

- “erdi(bi)tu” superlemaren barnean erantzun hauek bildu dira: erdi, erdibitu, erditto, erditto, erditu.

- “puskato” superlemaren barnean erantzun hauek bildu dira: bi puske einda, puskato.

- **Bestelakoak:** akuxatu (Beskoitze), aurre eldu (Etxarri), haurkatü (Eskiula), partoa etorri (Zaratamo), umi emon (Lekeitio).

Lemoiz: “Umé in dau”, animaliten.

Bermeo: Animálixetan “kúmek in txus” be esaten da. Txakurrek edo katue bada edo konéjue “kúmek in ddošku”, baye beixe bada, es, beixe bada, “txalá ekar dau”.

Hondarribia: “Umatu” aberiak bai.

Gaintza: Bi aldetá “erdítto” ta “puskátó”.

Etxarri: Ultzamán da óitán “érdittú”.

Ahetze: Espeantzetan, gaizki zelakoan, “libratu da” ere erten ginion.

Arnegi: Kabaletan “umía in dú”, “erdí da” erten da, bana maztiaindako ezta “erdí da” erreiten, eh!

Jutsi: Laphurdin “amatu” [esaten da]; hemen guti.